

Nr 522

Av herr Ohlin m. fl., om införande av byggnadsbidrag till lokala yrkesskolor m. m.

I motioner vid 1955 års riksdag hävdade vi på anförd motivering den uppfattningen, att bidrag till byggnader vid lokala yrkesskolor borde utgå i den omfattning som de sakkunniga för yrkesutbildningen (SOU 1954:11) föreslagit. I sitt utlåtande nr 138 år 1955 sid. 71—72 anförde statsutskottet på denna punkt följande:

Utskottet får för egen del i fråga om byggnadsbidrag till lokala yrkesskolor framhålla följande. För att den avsedda utbyggnaden av yrkesutbildningen skall kunna komma till stånd blir det för huvudmännen — i regel primärkommuner och landsting — icke blott önskvärt utan absolut nödvändigt att göra betydande investeringar i yrkesskolbyggnader. De sakkunniga har för hela utbyggnaden räknat med investeringar i byggnader, elevhem och stadigvarande materiel å sammanlagt i runt tal 260 milj. kronor. Härav skulle enligt de sakkunnigas beräkningar i statsbidrag utgå omkring 113 milj. kronor. De av departementschefen beräknade sammanlagda investeringsbidragen understiger sistnämnda belopp med omkring 56 milj. kronor, vilket belopp faller praktiskt taget helt på de lokala yrkesskolbyggnaderna. För att lokala yrkesskolor med ett tillfredsställande urval av utbildningsgrenar skall kunna upprättas torde i det övervägande antalet fall interkommunalt samarbete visa sig nödvändigt. Det lokala och regionala planeringsarbetet kommer uppenbarligen att försvåras, om byggnadsbidrag utgår till de i regel landstingsägda centrala yrkesskolorna men däremot icke till de lokala skolorna, varmed enligt departementschefens förslag skall förstås även skolor drivna genom samverkan mellan två eller flera primärkommuner. Det kan därför befaras en tendens att vid utbyggnaden lägga tyngdpunkten i första hand på de centrala yrkesskolorna, vilket emellertid skulle medföra en felaktig balans i yrkesskolorganisationen. Det förefaller icke heller onaturligt om kommunerna av ekonomiska skäl drives att i främsta rummet bland sina investeringsändamål sätta dem, för vilka statsbidrag utgår.

Med hänsyn till vad nu anförts och då det här är fråga om en visserligen ej formellt obligatorisk men i sak nödvändig verksamhet för kommunerna föreligger enligt utskottets mening mycket starka skäl för att staten lämnar bidrag jämväl till de lokala yrkesskolbyggnaderna. Utskottet får erinra om att det av de sakkunniga härför föreslagna bidraget avsetts skola vara skatteunderlagsgraderat enligt samma grunder som gäller för folkskolans byggnadsbidrag. Härigenom skulle de minst bärkraftiga kommunerna — som för övrigt torde få de förhållandevis drygaste driftskostnaderna — erhålla det procentuellt största statsbidraget; denna princip synes utskottet riktig.

Utskottet har likväl i nuvarande läge icke ansett sig böra biträda de motionsvis framförda yrkandena om införande från och med nästa budgetår av

byggnadsbidrag till lokala yrkesskolor. Utskottet förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t tar frågan om ett dylikt byggnadsbidrag under förnyat övervägande och för riksdagen framlägger förslag i ämnet. Då ett uppskjutande av detta stöd till de lokala huvudmännen kan befaras komma att hämma utbyggnadstakten, vill utskottet tillika i anslutning till motionen II:575 framhålla angelägenheten av att nämnda förslag förelägges riksdagen utan någon längre tidsutdräkt.

I årets statsverksproposition meddelar emellertid ecklesiastikministern att han icke heller i år är beredd att förorda införande av byggnadsbidrag för lokala yrkesskolor och sådana centrala yrkesskolor som nu ej är berättigade till dylikt bidrag.

Såsom både i propositionen 119 vid fjolårets riksdag och av 1952 års yrkesutbildningssakkunniga understrukits är yrkesutbildningens behov i hög grad ett kvantitetsbehov. Enligt planerna skulle under den närmaste 15-årsperioden ske en ungefärlig fördubbling av yrkesutbildningen i landet. Att initiativet till denna omfattande utbyggnad alltjämt förutsättes ligga hos de olika huvudmännen synes välbetänkt. Därvid är det dock av synnerlig betydelse, att den statliga bidragsgivningen blir av sådan omfattning och så utformas, att den utgör en tillräcklig stimulans för dessa huvudmän att ta de för utbyggnadens genomförande erforderliga initiativen. När det gäller driftbidrag till yrkesskolväsendet synes i tillbörlig grad denna synpunkt ha beaktats. Då det gäller byggnadsbidragen synes däremot det förhållandet att sådant bidrag icke skulle utgå till byggnader vid lokala yrkesskolor kunna innebära att ett stort och väsentligt område av den föreslagna utbyggnaden äventyras.

Alltsedan de yrkesutbildningssakkunniga våren 1954 presenterade sitt program har en rad av yrkesutbildningens framtida huvudmän planerat i överensstämmelse med de av de sakkunniga lämnade förslagen om bidrag. Därvidlag torde också förslaget om bidrag till byggnader vid lokala yrkesskolor ha utgjort en viktig stimulans för sådana initiativ. Det finns anledning frukta, att den beslutsamhet som präglat dessa utbyggnadsplaner vid en sålunda inskränkt bidragsgivning från statens sida skulle medföra icke önskvärda verkningar för yrkesutbildningens utbyggande. I detta sammanhang bör också understrykas betydelsen av att yrkesskolan, som kommer att omfatta en betydande del av enhetsskolans förberedande yrkesutbildning, i fråga om byggnadsbidrag får samma ställning som den teoretiska delen av enhetsskolan. Det kan också påpekas att några skäl av samhälls-ekonomisk natur icke kan anföras mot en sådan bidragsgivning. Om man förutsätter, att även lokala yrkesskolor skall komma till stånd — vilket ju skett i propositionen — kommer den samhällsekonomiska effekten av deras färdigställande att bli densamma, antingen kommunerna och de andra huvudmännen ensamma får stå för byggnadskostnaderna eller till dessa kan påräknas bidrag från staten.

Med stöd av det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att statsbidrag, på det sätt 1952 års yrkesutbildningssakkunniga föreslagit, medges till byggnader vid lokala yrkesskolor samt att för detta ändamål anslaget till Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor uppräknas med 3 300 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1956

Bertil Ohlin

O. Malmberg
Skövde

Wald. Svensson

Bertil v. Friesen

Manne Ståhl

Henning Gustafsson
i Skellefteå

Nr 523

Av herr **Svensson** i Stenkyrka m. fl., om ökat anslag till folkhögskolor, m. m.

(Lika lydande med motion nr 264 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1956

Per Svensson
i Stenkyrka

Harald Andersson
i Dunker

Fritz Börjesson
